

1 Ko civillietās un krimināllietās izprot ar sprieduma izpildi?

Nolēmuma izpilde ir civilprocesa stadija, kurā zvērīnāti tiesu izpildītāji nodrošina tiesas, kā arī citu institūciju un amatpersonu nolēmumu piespiedu izpildi, ja parādnieki (atbildētāji) labprātīgi tos neizpilda likumā paredzētajā vai tiesas noteiktajā termiņā.

Par piespiedu izpildes līdzekļiem, ko zvērīnāts tiesu izpildītājs ir tiesīgs izmantot skatīt tēmu „Juridiskās profesijas - Latvija”.

2 Kura iestāde vai iestādes ir kompetentas izpildes jomā?

Zvērināti tiesu izpildītāji veic tiesu un citu institūciju nolēmumu izpildi, kā arī citas likumā noteiktās darbības.

3 Kādi ir priekšnoteikumi, lai lēmums (nolēmums) būtu izpildāms?

Tiesas nolēmumi izpildāmi pēc to stāšanās likumīgā spēkā, izņemot gadījumus, kad saskaņā ar likumu vai tiesas spriedumu tie izpildāmi nekavējoties.

Zvērināts tiesu izpildītājs ir tiesīgs uzsākt izpildu darbības, pamatojoties uz izpildu dokumentu.

Tiesas spriedumu izpildes kārtībā izpildāmi šādi tiesu nolēmumi, tiesnešu lēmumi vai citu institūciju nolēmumi:

tiesas spriedumi un tiesas vai tiesneša lēmumi civillietās, kā arī lietās, kas rodas no administratīvi tiesiskajām attiecībām;

tiesas nolēmumi un prokurora lēmumi vai priekšraksti krimināllietās daļā par mantiskajām piedziņām;

tiesneša vai tiesas lēmumi lietās par administratīvajiem pārkāpumiem daļā par mantiskajām piedziņām;

tiesas lēmumi par izlīguma apstiprināšanu;

pastāvīgās šķīrējtiesas nolēmumi;

ārvalstu tiesu vai kompetento iestāžu un ārvalstu šķīrējtiesu nolēmumi likumā paredzētajos gadījumos;

tiesas lēmumi par procesuālo sankciju piemērošanu — naudas sodu uzlikšanu;

darba strīdu komisiju lēmumi;

valsts sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas iestādes (turpmāk — regulators) lēmumi par strīda vai domstarpību izskatīšanu.

Tiesas spriedumu izpildei noteiktajā kārtībā, ja likumā nav noteikts citādi, izpildāmi arī:

institūciju un amatpersonu lēmumi administratīvo pārkāpumu un likumu pārkāpumu lietās likumā noteiktajos gadījumos;

uz naudas maksājumu vērsti ar valsts varu apveltītu iestāžu un amatpersonu izdoti administratīvie akti;

tiesu sistēmai piederīgo personu (notāri, advokāti, tiesu izpildītāji) nolēmumi par amata atlīdzību, atlīdzību par sniegto juridisko palīdzību un par izdevumiem, kas saistīti ar sniegtajiem pakalpojumiem, un valsts nodevu;

saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 299.pantu pieņemtie Padomes, Komisijas vai Eiropas Centrālās bankas akti.

Notariāta likuma D1 sadaļā noteiktajā kārtībā taisīti notariālie akti.

Izpildu dokumenti ir:

izpildu raksti, kas izsniegti, pamatojoties uz tiesas spriedumiem un tiesas vai tiesneša lēmumiem civillietās, kā arī lietās, kas rodas no administratīvi tiesiskajām attiecībām, un krimināllietās, tiesas lēmumiem par izlīgumu apstiprināšanu, pastāvīgās šķīrējtiesas nolēmumiem, darba strīdu komisijas lēmumiem, regulatora lēmumiem par strīda vai domstarpību izskatīšanu, ārvalstu tiesu un ārvalstu šķīrējtiesu nolēmumiem, saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 299.pantu pieņemtajiem Padomes, Komisijas vai Eiropas Centrālās bankas aktiem;

institūciju un amatpersonu lēmumi administratīvo pārkāpumu un likumu pārkāpumu lietās;

tiesas vai tiesnešu nolēmumi administratīvo pārkāpumu lietās;

prokurora lēmuma vai priekšraksta izraksts krimināllietās daļā par mantiskajām piedziņām;

uz administratīvā akta pamata izdotie izpildrīkojumi (Civilprocesa likuma 539.panta otrās daļas 2.punkts);

tiesneša lēmumi par saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanu, saistību piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtībā vai nekustamā īpašuma labprātīgu pārdošanu izsolē tiesas ceļā;

tiesas lēmumi par procesuālo sankciju piemērošanu — naudas sodu uzlikšanu;

notāru, advokātu un tiesu izpildītāju izrakstītie rēķīni;

ārvalsts tiesas vai kompetentās iestādes izsniegts Eiropas izpildes rīkojums saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes regulu Nr. 805/2004;

ārvalsts tiesas vai kompetentās iestādes izsniegta apliecība saskaņā ar Padomes regulas Nr. 2201/2003 41.panta 1.punktu;

ārvalsts tiesas vai kompetentās iestādes izsniegta apliecība saskaņā ar Padomes regulas Nr. 2201/2003 42.panta 1.punktu;

tiesas, arī ārvalsts tiesas, izsniegta apliecība saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes regulas Nr. 861/2007 20.panta 2.punktu;

tiesas, arī ārvalsts tiesas, izsniegts Eiropas maksājuma rīkojums saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes regulas Nr. 1896/2006 18.pantu;

tiesas lēmums par atļauju nodrošinātajam kreditoram pārdot iekļāto parādnieka mantu tiesiskās aizsardzības procesā (Maksātspējas likuma 37.panta otrā daļa);

ārvalsts tiesas vai kompetentās iestādes izsniegts nolēmuma izraksts saskaņā ar Padomes regulas Nr. 4/2009 20.panta 1.punkta "b" apakšpunktu;

ārvalsts kompetentās iestādes izsniegts publiskā akta izraksts saskaņā ar Padomes regulas Nr. 4/2009 48.pantu;

vienotais instruments, kas atļauj izpildi pieprasījuma saņēmējā dalībvalstī un kas noteikts 2011.gada 18.novembra Komisijas Īstenošanas regulas (ES) Nr. 1189/2011 II pielikumā;

Notariāta likuma D1 sadaļā noteiktajā kārtībā izsniegti notariālie izpildu akti;

ārvalsts tiesas vai kompetentās iestādes izsniegta apliecība saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2012.gada 12.decembra regulas (ES) Nr. 1215/2012 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās 53. vai 60.pantu;

Eiropas Savienības dalībvalsts vai Eiropas Ekonomikas zonas valsts kompetentās iestādes lēmuma izraksts par administratīvā naudas soda uzlikšanu, kas saistīts ar pārkāpumiem darbinieku nosūtīšanas jomā un saņemts Iekšējā tirgus informācijas sistēmā (IMI);

tiesas, arī ārvalsts tiesas, izdota Eiropas kontu apklāšanas rīkojuma A daļa saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes regulas Nr. 655/2014 19.panta 1.punkta "a" apakšpunktu.

3.1 Procesuālā kārtība

Tiesas un ārpustiesas nolēmumi izpildāmi pēc to stāšanās likumīgā spēkā, izņemot gadījumus, kad saskaņā ar likumu vai tiesas spriedumu tie izpildāmi nekavējoties. Ja tiesas sprieduma izpildei ir noteikts labprātīgas izpildes termiņš un spriedums nav izpildīts, tiesa izraksta izpildu rakstu pēc labprātīgas izpildes termiņa izbeigšanās. Zvērināts tiesu izpildītājs ir tiesīgs uzsākt izpildu darbības, pamatojoties uz izpildu dokumentu. Izpildu rakstu izsniedz piedzinējam uz viņa lūguma pamata tā tiesa, kurā tajā laikā atrodas lieta. Par katru spriedumu izsniedz vienu izpildu rakstu. Ja sprieduma izpilde izdarāma dažādās vietās, spriedums kādā tā daļā izpildāms nekavējoties vai spriedums taisīts par labu vairākiem prasītājiem vai vērsts pret vairākiem atbildētājiem, pēc piedzinēja lūguma tiesa izsniedz vairākus izpildu rakstus. Izsniedzot vairākus izpildu rakstus, katrā no tiem precīzi norāda izpildes vietu vai to sprieduma daļu, kura pēc šā izpildu raksta izpildāma, bet solidārās piedziņas gadījumā — arī atbildētāju, pret kuru vēršama piedziņa pēc šā izpildu raksta.

Lai tiktu uzsākta nolēmuma piespiedu izpilde, piedzinējam vai viņa pilnvarotajam pārstāvim saņemtais izpildraksts kopā ar rakstveida pieteikumu jāiesniedz zvērinātam tiesu izpildītājam.

3.2 Galvenie noteikumi

Zvērinātu tiesu izpildītāju darbību un lietvedības kārtēšanas vispārīgos jautājumus noteic Tiesu izpildītāju likums un 2006.gada 14.marta Ministru kabineta noteikumi Nr.202 "Noteikumi par zvērinātu tiesu izpildītāju lietvedību".

4 Izpildu darbību raksturs un mērķis

Civilprocesa likumā noteikto piespiedu izpildu līdzekļu piemērošana tiesas nolēmumu, kā arī citu institūciju nolēmumu izpildes procesā ir vērsta uz parādnieka tiesību ierobežošanu ar mērķi atjaunot līdzsvaru starp personas, kuras civilās tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses tikušas aizskartas, un parādnieka pienākumu nodrošināt tiesas (citas institūcijas) nolēmuma izpildi.

4.1 Kāda veida manta var tikt pakļauta izpildu darbībām?

Zvērināts tiesu izpildītājs ir tiesīgs vērēt piedziņu uz parādnieka kustamo mantu, tai skaitā mantu, kas atrodas pie citām personām, un bezķermeniskām lietām, uz naudu, kas parādniekam pienākas no citām personām (darba samaksu, tai pielīdzinātiem maksājumiem, citiem parādnieka ienākumiem, noguldījumiem kredītiestādēs), uz nekustamo īpašumu.

Piedziņas vēršanai pēc izpildu dokumentiem nav pakļauta normatīvajos aktos paredzētā manta un priekšmeti, kas pieder parādniekam vai ir viņa daļa kopīpašumā (piemēram, mājas iekārtas un mājturības priekšmeti, apģērbs, pārtika, grāmatas, instrumenti un rīki, kas nepieciešami parādniekam viņa personīgajā ikdienas darbā, sagādājot iztikai vajadzīgos līdzekļus, u.tml.).

Piedziņas vēršanai pēc izpildu dokumentiem nav pakļauta šāda veida manta un priekšmeti, kas pieder parādniekam vai ir viņa daļa kopīpašumā: mājas iekārtas un mājturības priekšmeti, apģērbs, kas nepieciešams parādniekam, viņa ģimenes locekļiem, kā arī personām, kuras atrodas viņa apgādībā:

ikdienā valkājama nepieciešamais apģērbs, apavi un veļa;

gultas piederumi, gultas drēbes un dvieļi;

virtuves un galda piederumi, kuri nepieciešami ikdienas lietošanai;

mēbeles — pa vienai gultai un krēslam katrai personai, kā arī viens galds un viens skapis uz ģimēni;

visi bērnu piederumi.

Mājās esošie pārtikas produkti tādā daudzumā, kāds nepieciešams parādnieka un viņa ģimenes locekļu uzturēšanai triju mēnešu laikā;

nauda minimālās mēneša darba algas apmērā uz parādnieku, katru viņa ģimenes locekli un apgādībā esošu personu, bet uztur līdzekļu piedziņas lietās nepilngadīgu bērnu uzturam vai Uztur līdzekļu garantiju fonda administrācijas labā — nauda 50 procentu apmērā no minimālās mēneša darba algas uz parādnieku, katru viņa ģimenes locekli un apgādībā esošu personu;

uz ģimēni viena govys vai kaza un viena cūka, kā arī lopbarība tādā daudzumā, kāds nepieciešams līdz jaunas lopbarības ievākšanai vai līdz lopu dzīšanai ganībās;

kurināmais, kas nepieciešams ģimenei ēdiena gatavošanai un dzīvojamās telpas apsildīšanai apkurināšanas sezonas laikā;

grāmatas, instrumenti un rīki, kas nepieciešami parādniekam viņa personīgajā ikdienas darbā, sagādājot iztikai vajadzīgos līdzekļus;

lauksaimniecības inventārs, tas ir, zemkopības rīki, tehnika, lopu un sēkla, kas nepieciešami zemnieku saimniecībā, līdz ar barības daudzumu, kāds nepieciešams attiecīgās saimniecības lopu uzturēšanai līdz jaunai ražai. Kādi zemkopības rīki, cik lopu un kādi barības daudzumi uzskatāmi par nepieciešamiem, nosaka zemkopības ministra instrukcija;

kustamā manta, kas pēc Civillikuma atzīstama par nekustamā īpašuma piederumu, — atsevišķi no šā nekustamā īpašuma.

dievnami un rituāla priekšmeti.

Tāpat piedziņu nevar veikt uz:

atļaišanas pabalstu, apbedīšanas pabalstu, vienreizēju pabalstu mirušā laulātajam, valsts sociālajiem pabalstiem, valsts atbalstu ar celiakiju slimam bērnam, apgādnieka zaudējuma pensiju un atlīdzību par apgādnieka zaudējumu;

kompensācijas izmaksām par darbiniekam piederošo instrumentu nolietošanos un citām kompensācijām saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas regulē darba tiesiskās attiecības;

darbiniekam izmaksājamām summām sakarā ar komandējumu, pārcelšanu un nosūtīšanu darbā uz citu apdzīvotu vietu;

sociālās palīdzības pabalstiem;

bērna uztur līdzekļiem Ministru kabineta noteikto minimālo bērna uztur līdzekļu apmērā, kurus, pamatojoties uz tiesas nolēmumu vai Uztur līdzekļu garantiju fonda administrācijas lēmumu, maksā viens no vecākiem, kā arī uz Uztur līdzekļu garantiju fonda izmaksājamiem bērna uztur līdzekļiem.

4.2 Kādas ir izpildu darbību sekas?

Kad piedziņa tiek vērsta uz parādniekam piederošo kustamo mantu, nekustamo īpašumu vai ienākumiem, tad parādnieks vairs nevar brīvi ar tiem rīkoties.

Ja tiesu izpildītāja prasības vai rīkojumi netiek izpildīti, tiesu izpildītājs par to sastāda aktu un iesniedz tiesai, lai tā izlemtu jautājumu par atbildību. Tiesa vainīgajām personām var uzlikt naudas sodu: fiziskajai personai līdz 360 *euro*, bet amatpersonai — līdz 750 *euro*. Par tiesas lēmumu var iesniegt blakus sūdzību.

Atsevišķu lietu kategorijās par tiesu izpildītāja prasību nepildīšanu var būt noteiktas specifiskas sankcijas.

Ja, izpildot spriedumu, tiek izraudīta pretošanās, tiesu izpildītājs var pieprasīt policijas palīdzību.

Ja parādnieks pēc uzaicinājuma neierodas pie tiesu izpildītāja, atsakās dot paskaidrojumus vai nesniedz likumā noteiktās ziņas, tiesu izpildītājs var griezties tiesā, lai tā izlemtu jautājumu par šīs personas atbildību. Tiesa var pieņemt lēmumu par parādnieka atvešanu piespiedu kārtā, kā arī uzlikt viņam naudas sodu: fiziskajai personai līdz 80 *euro*, bet amatpersonai — līdz 360 *euro*. Par tiesas lēmumu var iesniegt blakus sūdzību.

Ja tiek konstatēts, ka parādnieks sniedzis nepatiesas ziņas, tiesu izpildītājs nosūta iesniegumu prokuroram.

4.3 Kāds ir izpildu darbību saistošais raksturs?

Izpildu dokumentu var iesniegt piespiedu izpildei 10 gadu laikā no tiesas vai tiesneša nolēmuma spēkā stāšanās dienas, ja normatīvajos aktos nav noteikti citi noilguma termiņi. Ja pēc tiesas sprieduma tiek piedzīti periodiski maksājumi, izpildu dokuments saglabā savu spēku visu periodu, uz kuru piespriesti maksājumi, bet termiņa (10 gadi) tecējums sākas no katra maksājuma izbeigšanās dienas.

5 Vai pastāv iespēja pārsūdzēt lēmumu, ar kuru izpildu darbību veikšana tika atļauta?

Izpildu lietvedība tiek uzsākta, pamatojoties uz spēkā esoša tiesas vai citas institūcijas izdota izpildu dokumenta pamata. Personai, kurai ar tiesas vai citas institūcijas nolēmumu uzlikts kāds pienākums, var to pārsūdzēt (apstrīdēt) vispārējā kārtībā, kāda normatīvajos aktos noteikta tiesas un citu institūciju nolēmumu pārsūdzēšanai (apstrīdēšanai).

Tiesa, kas taisījusi spriedumu lietā, ir tiesīga pēc lietas dalībnieka pieteikuma, ievērojot pušu mantisko stāvokli vai citus apstākļus, pieņemt lēmumu par sprieduma izpildīšanas atlikšanu vai sadalīšanu termiņos, kā arī par sprieduma veida un kārtības grozīšanu. Par tiesas lēmumu atlikt sprieduma izpildīšanu vai to sadalīt termiņos, kā arī par tā izpildes veida un kārtības grozīšanu var iesniegt blakus sūdzību 10 dienu laikā augstākas instances tiesā. Savukārt, ja ir apstākļi, kas apgrūrina tiesas sprieduma izpildi vai padara to neiespējamu, arī tiesu izpildītājs ir tiesīgs iesniegt tiesai, kura taisījusi spriedumu lietā, priekšlikumu par sprieduma izpildes atlikšanu, sadalīšanu termiņos, tā izpildes veida vai kārtības grozīšanu.

Tiesu izpildītājs izpildu darbību atliek, pamatojoties uz piedzinēja pieteikumu vai tiesas vai tiesneša lēmumu par izpildu darbības atlikšanu vai mantas pārdošanas apturēšanu, vai tiesas lēmumu par sprieduma izpildes atlikšanu vai sadalīšanu termiņos.

6 Vai uz izpildi attiecas ierobežojumi, jo īpaši saistībā ar parādnieka aizsardzību vai termiņiem?

Tiesu izpildītāja darbības sprieduma izpildīšanā vai viņa atteikumu izpildīt šādas darbības, izņemot gadījumu attiecībā uz spēkā neesošu izsoli, **piedzinējs** vai **parādnieks**, iesniedzot motivētu sūdzību, var pārsūdzēt rajona (pilsētas) tiesā pēc tiesu izpildītāja amata vietas 10 dienu laikā no pārsūdzamās darbības izdarīšanas dienas vai dienas, kad sūdzētājam, kuram nav paziņots par izdarāmās darbības laiku un vietu, kļuvis par to zināms.

Sūdzību izskata tiesas sēdē 15 dienu laikā. Par tiesas sēdi paziņo parādniekam un piedzinējam, kā arī tiesu izpildītājam. Šo personu neierašanās nav šķērslis jautājuma izskatīšanai.

Pēc sūdzības iesniedzēja motivēta lūguma tiesnesis var pieņemt lēmumu par izpildu darbības atlikšanu, par aizliegumu tiesu izpildītājam nodot naudu vai mantu piedzinējam vai parādniekam vai par mantas pārdošanas apturēšanu. Lēmums izpildāms nekavējoties pēc tā pieņemšanas.

Par tiesas lēmumu var iesniegt blakus sūdzību.

Saites

<http://www.tm.gov.lv/> - Tieslietu ministrija mājaslapa

<http://www.lzti.lv/> - Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padome

<http://www.tiesas.lv/> - Latvijas tiesu portāls

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes **Tava Eiropa**.

Mēs labprāt uzzinātu jūsu **atsaukmes** par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 16/12/2020

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.